

Santarmikenraali Jeremin JA JÄÄKÄRIT

Venäläinen tunsi jääkäriemme hommat kuin viisi sormeaan.

Jääkäreitä koskeva arkisto lienee joutunut kokonaisuudessaan Venäjälle Suomen Ja Venäjän kesken suoritetussa arkistojenvaihdossa - suureksi tappioksi sotahistoriallemme. Eräitä mielenkiintoisia papereita on kuitenkin säilynyt muiden asiakirjojen yhteydessä. Erään sellaisen julkaisemme seuraavassa asianomaisella luvalla.

Venäläisvallan aikana Suomessa toimineen santarmilaitoksen viimeinen päällikkö, kalmukkilaiissyntyinen, mutta silti »suuren isänmaan» aatteen innokas puoltaja, kenraalimajuri Jeremin, joka eräässä raportissaan kehuu jo marraskuussa 1914 keksineensä saksalaisten harjoittavan agitatiota suomalaisten keskuudessa, on laatinut kesäkuun 2 päivänä (toukokuun 20 päivänä v. l.) 1916 päivätyn »*lyhyen selostuksen rikollisesta salaseurasta, joka muodostui Suomessa vuonna 1915 ja jonka tarkoituksena on erottaa Suomi Saksan avulla Venäjältä*». Tähän selostukseen sisältyvä lyhyt katsaus jääkäri liikkeen synnyn syihin ja sen alkukehitykseen, huolimatta eräistä siinä olevista pienistä virheellisyyksistä, voinee herättää mielenkiintoa muissakin

kuin historioitsijoissa, mistä syystä esitämme siitä seuraavassa suomennoksen:

»Jo ensimmäisten huhujen aikana nykyisestä sodasta Suomen poliittisiin puolueisiin kuuluvat henkilöt eivät salanneet iloaan siitä, että vihdoinkin koitti kauan odotettu hetki suomalaisten »patrioottien» hartaiden toiveiden toteuttamiseksi: n. k. »laillisen» järjestyksen saavuttamiseksi maassa, järjestyksen, jolla he tarkoittavat tämän rajamaan täydellistä eroittamista Venäjän keisarikunnasta, sallien ainoaksi yhdyssiteeksi sen kanssa vain hallitsijan, jonka valtaa Suomen perustuslaillinen hallitusmuoto rajoittaisi hyvin tuntuvalta tavalla.

Tällainen mieliala syntyi siitä syystä, että Suomen

Alla: Nykyinen nuori polvi ei muista nähneensä sellaisia »pöpöjä» kuin santarmeja. Siksi pä alla julkaisemme kuvan Helsingin ryssänaikaisen santarmien »yliesikunnasta», joka seisoskelee Luodon kalliolla. Vielä rumemman näköisiä olivat varsinaiset santarmit! Äärimmäisenä oikealla kenr. Jeremin.

kaikissa oppositiopiireissä aina viime aikoihin saakka oli vallalla mielipide, jonka mukaan uusi aika koittaa Suomelle vasta uuden kansanliikkeen yhteydessä Venäjällä, minkä liikkeen edellytyksenä on kuitenkin se, että keisarikunta joutuu sotaan. — Tämä teoria, jota levitettiin monien vuosien aikana, oli vallalla aina nykyisen sodan alkuun saakka, ja vain harvat epäilivät sen paikkansapitämättömyyttä. Mutta tapaukset keisarikunnassa, jossa tavaton innostus ilmeni, aiheuttivat paikallisten¹ passiivisten ja teoreetikkojen keskuudessa ensi hetkenä hämmennystä, sillä todellisuus osoitti, etteivät suomalaiset politikoitsijat voi luottaa Venäjän kansan kannatukseen, koska sen mieliala sodan ensi vaiheessa ei lähimainkaan vastannut heidän otaksumiaan, vaikka Suomen tulevaisuus kokonaan riippui siitä, kuinka Venäjän kansa tulee reagoimaan tuleviin tapahtumiin. Tämän johdosta johtavat puoluekeskukset päättivät pysyä odottavalla kannalla ja rajoittua vain tapausten seuraamiseen pidättäytymällä kaikista jyrkistä ja ajattelemattomista teoista, jotta vältettäisiin hallituksen epäilyksiä. Samalla kuitenkin oltiin valmiina kiinnittämään aikanaan yleinen ja kansanhuomio suuntaan tai toiseen riippuen Venäjän aseiden menestyksestä ja mielialasta keisarikunnassa.

Tällainen odottava asenne ei tyydyttänyt väestön intomielistä osaa — paikallista sivistynyttä nuorisoa — jo senkin johdosta, että jo sodan ensi päivistä alkaen aloitti toimintansa saksalainen agitatio, joka lupaili Suomelle täydellistä riippumattomuutta ja vapautta. Marraskuun alussa 1914 ilmestyi Suomeen saksalaisten Suomen kansalle osoitettuja lentolehtisiä, joissa sitä kehoitetaan »syöksemään päältä Venäjän ies» Saksan avulla, joka »on jyrkästi päättänyt Teidän maallenne palauttaa poliittisen vapauden ja itsenäisyyden sekä karkoittaa venäläiset barbarit niin pian kuin sopiva hetki siihen tulee».

Tuloksena tästä oli se, että Suomen nuorison keskuudessa syntyi ajatus erottaa Suomi Venäjästä Saksan ja sen mahdollisen liittolaisen Ruotsin avulla. Tämä ajatus, joka syntyi ylioppilapiireissä, ei ensi aikoina saavuttanut kannatusta paikallisten puolueiden toimihenkilöiden keskuudessa. Sen johdosta ylioppilaskuntien edustajat päättivät toimia itsenäisesti ja saavuttaakseen päämääränsä lähettivät he eräitä henkilöitä Ruotsiin oppimaan sotataittoa. Siellä Suomen nuoriso kääntyi lähetyskuntansa kautta paikallisten vapaamielisen puoleen, jotta viimeainitut vaikuttaisivat Ruotsin hallitukseen niin, että se ryhtyisi auttamaan syntyneitä liikettä, sekä alkoivat agitation Ruotsin liittymiseksi Saksan puolelle. Tässä tarkoituksessa Ruotsissa oleskelevat suomalaiset esiintyivät eri kokouksissa ja erikoisissa kansankokouksissa pitäen puheita, joissa vaadittiin Ruotsia puolustamaan Suomea. Heitä kannattivat saksalaiset agitaattorit, saksalaisystävällinen sanomalehdistö ja osaksi itse ruotsalaisetkin, nim. ne, jotka olivat vihamielisiä Venäjälle. Ruotsin viranomaiset kuitenkin kieltäytyivät ottamasta tehtäväkseen kouluttaa suomalaisia, mistä syystä suomalaisten ylioppilaiden edustajat ulkomailla oleskelevien suomalaisten poliittisten toimihenkilöiden välityksellä tekivät asiasta sopimuksen Saksan hallituksen kanssa.

¹ Sanaa »paikallinen» käytetään tässä ja edempänä maata käsittävässä merkityksessä.

Sen mukaan kuin uudelleen muodostunut salaliitto kehittyi, alkoivat Suomen poliittiset toimihenkilöt, joille ylioppilaat tiedoittivat valmistuksistaan ja asian kuluista, osoittaa vähitellen yhä enemmän huomiota ja myötätuntoa sen tälle toiminnalle ja näille tehtäville, pysyen virallisesti

kuitenkin kokonaan siitä syfjässä, aut-

taen sitä vain neuvoilla ja rahoilla, joita koottiin väestön korkeampien luokkien keskuudesta.

Tämä liike kasvoi etenkin toukokuussa 1915 Venäjän armeijan kärsittyä vastoinkäymistä Galitsiassa ja sen peräydyttyä sieltä sekä senjälkeen kuin Venäjän armeija täydennettiin 2. luokan nostoväellä. Tätä toimenpidettä Suomessa tarkoituksellisesti selitettiin siten, että tulevaisuudessa voidaan ottaa Suomen nuoriso Venäjän joukkoihin taistelemaan Saksaa vastaan.

Agitatiosta ja Saksan kanssa tehdystä sopimuksesta oli seurauksena, että Suomen nuorisoa alettiin värvätä Saksaan erikoiseen kouluun sotataidon oppimista varten. Värväyksen Suomessa ja Ruotsissa suorittivat paikallisen yliopiston ylioppilaat sekä konttoristit ja liikeapulaiset, joita johti Helsingissä sijaitseva erikoinen toimisto eli komitea, johtajanaan nykyään maasta paennut ylioppilasjärjestöjen puheenjohtaja, filosofianmaisteri Kai Donner. Tämä toimisto työskenteli Tukholmassa sijaitsevan päätoimiston antamien lähempien ohjeiden mukaan. Viimeksimainitun johdossa ovat Suomen huomattavat poliittiset toimihenkilöt, kuten: Konni Zilliacus, Johannes Gummerus¹, Jonas Castrén, Juhana Vilhelm Snellman y. m. Tämä toimisto on välittömässä suhteessa Saksan hallitukseen ja sen Ruotsissa oleviin edustajiin.

Itse värväys tapahtuu Suomessa sekä sivistyneen nuorison että työväestön keskuudessa. Tukholman toimistossa merkitään erikoiselle kartalle se paikka (pitäjä), josta värväys on jo suoritettu. Tällä tavoin tahdotaan saavuttaa se, että värvättyjä olisi mahdollisuuden mukaan kaikista Suomen pitäjistä (kunnista) ja että nämä siten edustaisivat koko maata.»

Olisi mielenkiintoista saada selville, onko Suomessa edellämainittua saksalaista lentolehtistä todellakin levitetty ja jos on, niin olisiko jollakin Hakkapeliitan lukijoista se vielä tallella.

J. Manninen.

¹ Erehdys. Pitää olla Herman Gummerus.

Santarmikenraali Jeremin istuu kuuntelemassa esittelyä nähtävästi jääkärien »vehkeilyistä».